

ІСТОРІЯ ВІДБУДОВ ХРАМУ СВЯТОГО ПАНТЕЛЕЙМОНА ПОБЛИЗУ ГАЛИЧА: ВІД ІСТОРІЇ ДО СУЧАСНОСТІ

Статтю присвячено унікальній пам'ятці романської архітектури – церкві Св. Пантелеймона, яка залишається єдиною автентичною добре збереженою святинєю галицької архітектурної школи. На основі нововиявлених джерел висвітлено історію храму в контексті його перебудов та реконструкцій. У розвідці проаналізовано минуле церкви від часу її закладення і до сьогодні.

Ключові слова: Галицька архітектурна школа, романська архітектура, церква Св. Пантелеймона, костел Св. Станіслава отців францисканців, Володимир Ярославович, Перша світова війна.

Храм Св. Пантелеймона в с. Шевченковому (частина території давнього Галича) – це єдина білокам'яна пам'ятка історії та архітектури княжого міста, що дійшла до нас з часів середньовіччя, зберігши свої автентичні мури (до висоти 8 м). За свого існування пам'ятка неодноразово зазнавала руйнацій та в процесі відновлення змінювалася. Саме тому ми вважаємо за доцільне коротко простежити історію функціонування княжої святині.

Церква віддавна привертає увагу багатьох науковців, вона є цікавим об'єктом у кількох аспектах: історичному, мистецтвознавчому, архітектурному, культурологічному, адже має значний джерельний потенціал, а наукові дискусії навколо неї не вщухають досі. Дотепер не з'ясовано точної дати її зведення, витоків стилістичних особливостей, конструктивних і технологічних прийомів побудови. Вціпілі на стінах будівлі епіграфічні джерела у вигляді написів і рисунків не мають однозначних наукових інтерпретацій. Археологічні й архітектурні дослідження, що дають можливість аргументовано висвітлити питання будівельної техніки автентичних мурувань, планувальних та стилістичних характеристик, далекі від завершення. Для усвідомлення актуальності цих наукових дискусій варто зазначити, що галицька архітектурна школа

XII–XIII ст. залишається дотепер найменше вивченою серед інших архітектурних шкіл Центральної та Східної Європи. Процес державного самоутвердження України потребує ґрунтовного вивчення архітектурної й епіграфічної спадщини княжої доби – середньовічного та ранньомодерного періодів.

Про початки закладення храму і про княжий період його існування маємо обмаль інформації. Традиційні вітчизняні та іноземні письмові нарративи з цього приводу мовчать. Єдиним джерелом, з якого вдається довідатися про початок функціонування церкви, слугують кириличні написи-графіті на стінах храму¹. Найдавніша висічена на північній стіні всередині храму дата – 1194 рік². Спочатку її помилково прочитав Володимир Вуйчик як 1287 р.³ Однак завдяки детальному палеографічному аналізу вдалося визначити, що тут ідеться про 1194 р. Ми вважаємо за доцільне опублікувати весь текст напису: «В літо С҃҃В преставилася Уляна місяця травня у 31 день»⁴. Слово «преставилася» говорить, що Уляна належала до духовництва, можливо, була дочкою або дружиною священника. Якщо ж 1194 р. відбувся обряд похорону, значить тоді галицька святиня вже була чинною, а отже, ми можемо припустити, що її могли закласти в 1180-х рр. Фундатором храму радше був син Ярослава Володимирковича, прозваного у «Слові о полку Ігоревім» Осмомислом, – Володимир Ярославович⁵, оскільки будівництво храму припадає на час його правління.

¹ Стасюк А. Середньовічний монастир у Галичі: від св. Пантелеймона до св. Станіслава // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2011. Вип. 20. С. 182.

² Корнієнко В. Ранні датовані пам'ятні графіті церкви Св. Пантелеймона в Галичі: нові дослідження // Галич і Галицька земля. Матеріали міжнародної конференції. Галич : Інформаційно-видавничий відділ Національного заповідника «Давній Галич», 2014. С. 87.

³ Вуйчик В. Графіті XII–XV ст. церкви Святого Пантелеймона в Галичі // Записки НТШ. Т. 231. Львів : НТШ, 1996. С. 192.

⁴ Гусак А. Стан та перспективи дослідження кириличних написів зі стін храму Св. Пантелеймона в Галичі // Colloquia Russica. Матеріали VIII Міжнародної наукової конференції, Львів, 15–18 листопада 2017 року / за ред. В.Нагірного. Краків, 2018. Серія І. Т. 8 : Релігії та вірування IX–XVI століття. С. 229.

⁵ Иоаннисян О., Рождественская Т. Надпись с именами Мстислава и Игната на стене церкви св. Пантелеймона в Галиче в контексте политических событий конца XII в. // Архитектура и археология Древней Руси. Труды государственного Эрмитажа XLVI. Санкт-Петербург, 2009. С. 216.

Ми не можемо сказати напевно, чи існував православний монастир при церкві від початку її існування? Проте, враховуючи поширену на Русі монастирську традицію, припускаємо, що храм Св. Пантелеймона був церквою однойменного середньовічного монастиря⁶.

Наступним етапом в історії храму був час, коли його, найвірогідніше 1349 р., передали католикам і перетворили на костел Св. Станіслава (патрон Польської Корони). Саме тоді, ймовірно, було вигнано руських монахів і закладено капеланію для дислокованого в Галичі польського ґарнізону⁷, оскільки, після переходу Галича під польське управління кількість католиків помітно зростає. Хоча існують й інші версії. Зокрема польський хроніст Ян Длуґош переконаний, що 1375 р., за понтифікату Григорія XI, в Галичі постало Галицьке латинське архієпископство, на потреби якого перейшла церква грецького обряду⁸. Станом на 1367 р. маємо першу письмову згадку про храм, де йдеться про те, що її переосвячено в катедральний собор для латинського архієпископства, центром якого відтоді став Галич (до 1414 р.)⁹.

Отож, як бачимо, в перші роки існування латинської єпархії костел Св. Станіслава служив катедрою для архієпископства. Після того, як латинська парафія покинула храм 1427 р.¹⁰, він тривалий час залишався у напівзруйнованому стані. Однак навіть тоді, на думку Ярослава Дашкевича, у храмі відправляли літургії. Проводила їх вірменська громада, свідченням чого є збережені на стінах храму написи-графіті, виконані вірменською мовою, один з них датований 1444 р.¹¹ Як зазначає

⁶ Стасюк А. Назв. праця. С. 184.

⁷ Пеленський Й. Галич в історії середньовічного мистецтва на основі археологічних досліджень і архівних джерел // Галич. Збірник наукових праць / за ред. М. Волощука. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2018. Серія 2. Вип. 2. С. 244–245.

⁸ Dlugossii Joannes. Annales seu Cronicae ingliti regni Poloniae. Warsaviae : Panstwowe wydawnictwo naukowe, 1985. Lib. X. S. 43.

⁹ Впродовж 1414–1427 рр. тривало перенесення Латинського архієпископства з Галича до Львова: Пеленський Й. Назв. праця. С. 246, 251.

¹⁰ Пеленський Й. Назв. праця. С. 251; Дідух В. Пантелеймонівський храм – перлина білокам'яного зодчества // Пам'ятки України: історія та культура. 2013. Вип. 6 (червень). С. 25.

¹¹ Дашкевич Я. Символіка проквітлого хреста // Дашкевич Я. Майстерня історика: Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни / Львівське відділення УАД ім. М. С. Грушевського НАН України. Львів : Піраміда, 2011. С. 314.

Оганес Халпахкчян, в історіографії невідомо жодного випадку, коли б вірменські написи могли бути висічені на будівлі, яка б їм не належала¹².

1557 р., як зазначає Йосиф Пеленський, покликаючись на люстрацію староства: «[...] костел стоїть самотньо на полях, вимурований з квадратних каменів, чолом звернений до річки Чви [Лімниці – А. Г.]»¹³.

У XVI ст. костел користувався великими земельними наділами, що залишилися ще від часів існування латинської архієпископської капітули¹⁴. 1594 р. татари вкотре напали на Галичину¹⁵. Тоді було зруйновано францисканський монастир і костел Св. Хреста в Галичі. За рік галицький парох віддав для користування францисканцям костел Св. Станіслава – колишню церкву Св. Пантелеймона: «[...] що стоїть недалеко Галича на горбі, опустілий та залишений від многих літ, з цілим окруженням, замкненим ровом та валом»¹⁶. Бездомні монахи домоглися через послів на сеймі підтвердження цього права, на що польський король Сигізмунд III 25 травня 1596 р. дав дозвіл на відбудову костелу Св. Станіслава та зведення поблизу нього монастиря¹⁷. Перебудова костелу тривала впродовж 1598–1611 рр. Тоді храм перетворили на тринавну базиліку. Крім того, було зведено оснащено бійницями в'їзну вежу-дзвіницю. Також з джерел відомо, що галицький староста Станіслав Влодек надав францисканцям для відбудови костелу значну допомогу та подарував монастиреві близько 170 моргів орної землі в Побережжі¹⁸.

¹² Халпахкчян О. Культурные связи Владимиро-Суздальской Руси и Армении // Проблемы истории архитектуры народов СССР: сборник научных трудов. Москва : Стройиздат, 1977. С. 22; Мнацаканян П. Вірменські інскрипції з церкви Святого Пантелеймона в Галичі // Галич. Збірник наукових праць / за ред. М. Волощука. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2018. Вип. 2. С. 84–85.

¹³ Пеленський Й. Назв. праця. С. 239.

¹⁴ Петрушевич А. Историческое известие о церкви св. Пантелеймона близь города Галича теперь костел св. Станислава оо. Францискановъ jako древнейшемъ памятникъ романскаго зодчества на Галицкой Руси съ первой половины XIII ст. Львів : Иждивение и собственность Ставропигійскаго Института, 1881, 1881. С. 25.

¹⁵ Бевзо О. Львівський літопис і Острозький літописець: джерелознавче дослідження. Київ : Наук. думка, 1971. С. 102.

¹⁶ Пеленський Й. Назв. праця. С. 259.

¹⁷ Там само. С. 279–282.

¹⁸ Там само. С. 283–286.

Впродовж XVII–XIX ст. конвент костелу Св. Станіслава щедрими пожертвами обдаровували представники галицької знаті латинського обряду. З галицьких міських актів за 1627 р. довідуємося, що францисканці мали великі земельні наділи: Побережжя, Єшув, які тягнулися до гостинця, що вів до Блюдників¹⁹. Того ж року в костелі Св. Станіслава провели черговий ремонт. Було знято тиньк з внутрішніх стін, при цьому знищували раніше викарбувані написи. Відновлювальні роботи проводили 1620, 1621 та 1626 рр. Близько 1632 р. в центрі міста наново відкрили й освятили монастир францисканців з костелом Святого Хреста, куди перейшли більшість ченців. Ті ж, хто залишився при костелі Св. Станіслава, утворили філію конвенту Святого Хреста²⁰.

Пізніше місцеві парафіяльні священники прагнули позбавити їх права відправляти в костелі Св. Станіслава літургію, однак 1641 р. костел остаточно закріпили за ними²¹.

В інвентарному описі 1663 р., який віднайшов та опрацював Володимир Александрович у Вільнюсі, зазначено, що в костелі немає склепінь, а дах підбитий дошками зсередини та зовні перекритий ґонтом. Він має шість віктарів, під головним віктарем містяться три склепи, один – для духівництва, два інші – для шляхти²².

Спустошення костел зазнав під час нападу на Галич 1676 р. татаро-турецького війська на чолі з Ібрагімом Шайтаном. Святиня постала з руїни завдяки жертвам місцевої знаті, яка заповідала поховати себе у криптах храму. В цей час обома чернечими обителями опікувався ґвардіян Св. Хреста, а з 1750 р. монастир і костел Св. Станіслава стали філією монастиря Св. Хреста в Галичі²³. Після 1787 р. австрійська адміністрація закрила монастир.

¹⁹ Федунків З. Галицький релігійний центр: проблеми і факти. Твердині Прикарпаття. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2013. Кн. 1. С. 195.

²⁰ Пеленський Й. Назв. праця. С. 261.

²¹ Brzezina K. Kościół parafialny P. W. Wniebowzięcia Najśw. Panny Marii w Haliczu // Kościoły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego. Kraków : Międzynarodowe Centrum Kultury, 2006. Т. 14. С. 57.

²² Висловлюю щиро подяку професору Володимирові Александровичу (Львів, Україна) за наданий інвентар.

²³ Brzezina K. Op. cit. S. 58.

1802 року костел Св. Станіслава охопила пожежа, згоріло практично все, що було всередині, включно з архівом²⁴. Після пожежі до 1820-х рр. костел не вдавалося повністю реконструювати. 1821 р. указ імператора Франца I про відновлення раніше закритих монастирів, ймовірно, також дав поштовх до відновлення монастиря і костелу Св. Станіслава, оскільки вже у другій половині 1820-х рр. при ньому перебував ґвардіян. Про те, що реставрація святині тривала 1830-х рр., свідчить Петро Левицький. За його словами, до цього часу на стінах ще були кириличні написи, з яких можна було довідатися, що це колишня церква Св. Пантелеймона з княжого періоду. Але 1827 р. ґвардіян францисканців наказав всі кириличні написи на стінах костелу затерти, оскільки вважав їх «неактуальними». Саме тому 1849 р. жодного з них на храмі виявлено не було. Всі вони були затицьковані. Залишилися лише численні графіті-написи з XVI ст. Однак інформація про «старовинні написи» збережена в інвентарі за 1785 р.²⁵

У листуванні консерватора з провінціалом ордену братів менших за 1869 р. дізнаємося про «сумний стан костелу Св. Станіслава біля Галича»²⁶. Тоді францисканці просили в консерваторів відремонтувати костел, та ті не поспішали, і 1882 р. храм знову постраждав від пожежі, що стало остаточним аргументом для його нагальної відбудови. У зв'язку з цим 1884 р. місцевий ґвардіян підготував чергове прохання до консерватора про допомогу в реставрації костелу Св. Станіслава, яку провели 1886 р. за проектом Юліана Захаревича коштом Крайового сейму у розмірі 500 ринських²⁷. Очевидно, за передбачену суму костел повністю відновити не вдалося. Адже, як бачимо із засідання консерваторів 1910 р., Олександр Чоловський високо оцінив роботу дослідження Й. Пеленського, зокрема щодо прочинання написів, віднайдених на стінах

²⁴ Петрушевич А. Назв. праця. С. 90.

²⁵ Львівська національна наукова бібліотека НАН України ім. В. Стефаника (далі – ЛННБУ), Відділ рукописів ф. 77 (Антонія Петрушевича), оп. IV, спр. 944 (Левицький Е. Нотатки до опису Галича. Чернетки, 1850 р.), арк. 24; Головацкии Я. Об изследовании памятниковъ русской старины, сохранившихся в Галичине и Буковине // Труды Первого археологического съезда в Москве. 1869. Москва, 1871. Т. 1. С. 229.

²⁶ Арсенич М. До історії давньої Галицької архітектури // Нові матеріали з археології Прикарпаття і Волині. Львів, 1992. Вип. 2. С. 103.

²⁷ Там само. С.104.

храму, а також наголошував, що костел Св. Станіслава «приховує ще багато таємниць, розв'язати які можна лише в процесі реставрації»²⁸.

В часи Першої світової війни храм знову зазнав великих руйнувань. У червні 1915 р. під час тритижневих обстрілів російських гармат святиня дуже постраждала, внаслідок чого західний фасад церкви був значно пошкоджений: «Цілі блоки повиривані і пошкоджені, частково обвалився автентичний портал, понижена його ліва частина з профільованими романськими луками, над порталом вибито отвір величиною 2,0х3,0 м. Знищена пілястра, від бази до капітелей, з південної сторони від portalу. Дах бляшаний від гарматних куль пошкоджений, крокви поламані. Реставрація даху і відновлення г'зимсу буде коштувати найменше 2 000 крон. У вівтарну частину попала граната "марера", внаслідок чого стіни від цоколю до верху пошкоджені, бічні вівтарі цілком знищені. Наразі лише великі дірки залатані бляхою»²⁹. Згоріло перекриття церкви, пошкодилися верхні частини трьох апсид. Внаслідок прямого попадання снаряду всередину храму було цілком знищено два бічні вівтарі та кам'яну підлогу. В приміщенні монастиря вибито шибки вікон. Значно більших руйнувань зазнала в'їзна вежа-дзвіниця. Тут було цілком знесено дах та частково пошкоджено третій ярус, де містилися три дзвони, що походили з часу будівництва дзвіниці (1611 р.). Найбільший дзвін тріснув. Проте, на щастя, всі дзвони залишилися на місці³⁰.

У кошторисі, складеному 25 вересня 1918 р., передбачено суму для відновлення костелу – 16 451,50 крони³¹. Деякі ремонтні роботи провели ченці. Та 1920 р. Веслав Гжимальський повторно склав кошторис на суму 147 190, 42 крон³². Окремо було складено кошторис і для відновлення в'їзної вежі-дзвіниці – 127 9991, 70 крон³³. Усі кошторисні документи разом із трьома фотографіями поруйнованого костелу відправили до Управління консерваторів у Кракові, а звіти – до Львова³⁴.

²⁸ Sprawozdania c. k. Konserwatorów i korespondentów Galicji Wschodniej // Teka Konserwatorska. 1910. T. 3. № 88–99. Styczeń-grudzień. S. 38–39.

²⁹ Центральний державний історичний архів України у місті Львові (далі – ЦДІАЛ). ф. 616, оп. 1 спр. 90. арк. 25.

³⁰ ЦДІАЛ. ф. 616. оп. 1 спр. 90. арк. 25.

³¹ Там само. арк. 20–21.

³² Там само. ф. 672, оп. 1, спр. 8, арк. 16.

³³ Там само.

³⁴ Там само. арк. 6; Центральне намісництво відбудови Галичини звернулося до інженера Юліана Цибульського до м. Львова, який в той час споруджував у Галичі бараки для бездомних з проханням звести накриття для костелу Св. Станіслава, але він цього не виконав (Там само).

З листа від 6 березня 1920 р. провінціала францисканців о. Алоїза Карвацького довідуємося, що костел на той час ще не було відновлено. Провінціал обґрунтовує потребу відновлення костелу тим, що: «[...] Може це єдина романська пам'ятка першої половини XIII ст. на Червоній Русі, яка від часу свого створення була латинським костелом [? – А. Г.] з епохи панування в Галичі угорського Коломана і брата його Андрія. Розбивається серце коли бачимо єдиного свідка західної культури і католицького костелу [...] в цих краях»³⁵.

Науковець і реставратор Іван Могитич у своїх наукових розвідках умовно зазначав, що відбудова галицького храму тривала до 1926 р.³⁶ Однак завдяки виявленню нових архівних джерел та ретельному опрацюванню листування ченців з консерваторами вдалося встановити, що реставрація святині тривала до 1936 р. Відомо, що 26 червня 1926 р. на реставрацію костелу Св. Станіслава було виділено 900 злотих³⁷, наступного року – 1000 злотих. Тоді ж було підтримано прохання францисканців анулювати позики на суму 6000 злотих, виділену з Галицького староства на відбудову, однак борг не скасували. Також затвердили проєкт головного вітаря, який розробив архітектор Михайло Лужецький³⁸.

1930 р. роботи з відновлення костелу Св. Станіслава тривали. Тоді залишилося ще відреставрувати фасад та романський портал головного входу. Для цих робіт закупили будівельний матеріал, закінчили тинькування дзвіниці біля костелу, яка виконувала й функцію оборонної брами. Проєкт реставрації portalу виконали на замовлення і під керівництвом консерватора інженера Людомила Дюрковича кошторисом у 1000 злотих³⁹. А 1931 р. зроблено запит до Міністерства релігії і народної освіти у справі виділення позики конвентові на реставрацію костелу,

³⁵ Там само. ф. 672, оп. 1, спр. 8, арк. 8.

³⁶ Могитич І. Результати дослідження церкви Пантелеймона біля Галича // Галич. Збірник наукових праць / за ред. М. Волощука. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2017. Вип. 2. С. 248.

³⁷ ЛННБУ. Відділ рукописів, ф. 26 (Управління консервації), оп. 1, спр. 20 (Звіти про діяльність консерватора при відділі мистецтва Львівського, Тернопільського і Станіславівського воєводств за алфавітом місцевостей і предметів обговорення 1924–1938 рр.), арк 55.

³⁸ Там само, арк. 89.

³⁹ Там само, арк. 208.

давнішої церкви Св. Пантелеймона XIII ст., або ж про ліквідацію позики з фонду відбудови⁴⁰.

В грудні 1936 р. завершили відновлення романського порталу коштом 3500 злотих⁴¹. Того ж року повністю завершили відновлення костелу. Відновили склепіння і дахи, підняли висоту бічних апсид, на яких відтворили аркади. «Поправлено» і вистрій чільного фасаду, бічні схили якого отримали хвилясту форму. До відтворення пишного західного порталу, як про це свідчать збережені фотографії, так і не приступили. Його лише доповнено цегляним муруванням. Костел Св. Станіслава надалі залишався монастирським храмом. Після Другої світової війни костел закрили. З поваги до давности і значущости пам'ятки її не використали, як зазвичай у ті часи, під колгоспний склад. Тут зберігали зведені з навколишніх святинь скульптури та вівтарі. Однак 1965 р. Львівська реставраційна майстерня під керівництвом архітектора І. Могитича провела чергову реставрацію і відтворення білокам'яної різьби західного перспективного порталу храму, окрім тимпана⁴².

З 1977 р. тривало систематичне й детальне обстеження пам'ятки⁴³. З того часу львівський історик мистецтва Володимир Вуйцик відновив вивчення та прочитання вцілілих написів-графіті, виявлених на стінах храму. Дослідження дало позитивні результати⁴⁴.

Довгий час святиня стояла без вжитку. Лише після легалізації греко-католицької церкви в Україні (з 1989 р. – Українська греко-католицька церква, УГКЦ) та урочистих відвідин храму 14 квітня 1991 р. її глави Блаженнішого кардинала Мирослава-Івана Любачівського відбувся могутній поштовх до відродження княжої святині. 1998 р. науково-реставраційний інститут «*Укрзахідпроектреставрація*» під керівництвом І. Могитича завершив реставрацію храму. Архітектор взяв за зразок для відбудови склепіння вірменських храмів. Цю реконструкцію науковці сприйняли неоднозначно, і дискусії щодо первісного вигляду княжого храму тривають донині. Перший, хто критично поставився ще до проєкту

⁴⁰ Там само, арк. 304.

⁴¹ Там само, арк. 517.

⁴² Могитич І. Назв. праця. С. 256.

⁴³ Там само. С. 248.

⁴⁴ Вуйцик В. Графіті XII–XV ст. церкви святого Пантелеймона в Галичі... С. 189–194.

І. Могитича, був В. Вуйцик. Однак проєкт все ж реалізували. Відразу після реставрації церкву переосвятили на честь першого патрона Св. Пантелеймона та передали місцевій греко-католицькій громаді.

Нині храм діє, його охороняє закон як пам'ятку історії та архітектури. Він перебуває на балансі Національного заповідника «*Давній Галич*». Храм належить до Галицького деканату Івано-Франківської архієпархії УГКЦ.

Упродовж 2013–2018 рр. київський дослідник епіграфіки В'ячеслав Корнієнко працював над комплексним вивченням написів на стінах галицьких храмів. Результатом його роботи стала поява монографії «*Епіграфіка сакральних пам'яток Галича (XII–XIX ст.)*», де у формі каталогу вперше систематизовано графіті, які віднайшов автор та подав інтерпретації до них⁴⁵.

Отже, церква Св. Пантелеймона в Галичі неодноразово піддавалася руйнуванням. Однак внаслідок сприятливих обставин храм завше поставав з руїни. Кожна епоха залишила на архітектурній пам'ятці своє нашарування. На стінах церкви зберігся «кам'яний архів», який відспоняє історію храму та його будівельні періоди. Також вдалося віднайти цікаві архівні матеріали, пов'язані з відновленням храму в міжвоєнний період. Тож частково ми заповнили білі плями в історії святині.

Andrii Husak (Halych, Ukraine)

The History of the restorations of St. Panteleimon's Church near Halych: from history to nowadays

This article is dedicated to St. Pantaleon church, a unique monument of Romanesque architecture. It is the sole authentic edifice of the Galician architectural school and a well-preserved one. Having analysed the past of the church, from the time of its founding till today, on the basis of newly discovered sources, I present the history of this temple, its renovations and reconstructions.

Key words: *Galician Architectural School, Romanesque architecture, St. Pantaleon church, St. Stanislaus RomanCatholic church, Volodymyr Yaroslavovych, First World War.*

⁴⁵ Корнієнко В. Епіграфіка сакральних пам'яток Галича (XII–XIX ст.) // Галич. Збірник наукових праць / за ред. М. Волощука. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2018. Серія 2. Вип. 3. 528 с.

*Рис 1. Костел Св. Станіслава на початку Першої світової війни.
На тлі костелу ерцгерцог Карл I, пізніше імператор Австрії
і король Угорщини (1916–1918 рр.) Джерело: rolona.pl*

Рис 2. Костел Св. Станіслава та монастир францисканців після артилерійського обстрілу. Фотографія 30 березня 1921 р. Джерело: Фототека Національного музею імені Андрея Шептицького у м. Львові (№ 206–014).

Рис 3. Костел та в'їзна вежа-дзвіниця після артилерійського обстрілу. Вигляд з північного заходу. Джерело: Фототека Національного музею імені Андрея Шептицького у м. Львові (№ 212–019)

Рис 4. Інтер'єр галицької святині. Фотографія 1921 р. Джерело: Фототека Національного музею імені Андрея Шептицького у м. Львові (№ 2651)

Рис 5. Інтер'єр галицької святині. Фотографія 1921 р. Джерело: Фототека Національного музею імені Андрея Шептицького у м. Львові (№ 2649)

Рис. 6. Костел Св. Станіслава після часткової реставрації. Фотографія 1920-х рр. Джерело: Фототека Національного музею імені Андрея Шептицького у м. Львові (№ 2653)

Рис. 7. Храм після часткової відбудови. Вигляд зі східного боку. Фотографія кінця 1920 – початку 1930-х рр. Джерело: Фототека Національного музею імені Андрея Шептицького у м. Львові (№ 2635)

*Рис. 8. Фотографія церкви Св. Пантелеймона, 1968 р. Автор М. Жарких.
Джерело: <https://www.pslava.info>*

Рис. 9. Сучасний стан храму Св. Пантелеймона. Знімок 2010 р. Автор фотографії В. Дідух. Джерело: davniyhalych.com.ua